

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ครอบครัวเป็นหน่วยย่อยพื้นฐาน และเป็นรากฐานต่อโครงสร้างของสังคมไทย ที่ประกอบไปด้วยบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยอาจเป็นครอบครัวขนาดเล็ก ที่ประกอบด้วย บิดา มารดา และบุตร หรือเป็นครอบครัวที่มีขนาดใหญ่ ที่ประกอบด้วย บิดา มารดา บุตร ปู่ย่า ตายาย พี่ป้า น้าอา ซึ่งอาศัยอยู่ในบ้านหลังเดียวกัน และจะเห็นได้ว่า บ่อเกิดของครอบครัวดังกล่าวเริ่มต้นจากการที่ชายและหญิงมีความพึงพอใจ ที่จะใช้สิทธิของตนในการตกลงสมัครใจใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน กับบุคคลอื่น โดยการสมรส ซึ่งตามเงื่อนไขของการสมรสไม่ได้มีเพียงเฉพาะการที่ชายและหญิงใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยา หรือมีเพียงเฉพาะประกอบพิธีกรรมทางศาสนาเท่านั้น การสมรสที่มีผลสมบูรณ์ในทางกฎหมายชายและหญิงจะต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนสมรส ณ ที่ว่าการอำเภอ หรือสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานครด้วย ไม่เช่นนั้น กฎหมายของประเทศไทย จะไม่ยอมรับสถานะของชายและหญิงว่าเป็นสามีภริยาซึ่งมีสิทธิและหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อกัน ตามกฎหมาย

การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยา นอกจากจะเป็นการตกลงใจของชายและหญิง ที่สมัครใจร่วมทุกข์ร่วมสุขอยู่ร่วมกัน ไปจนกว่าชีวิตจะหาไม่แล้ว การสมรสโดยการจดทะเบียน ได้ก่อให้เกิดสิทธิ และหน้าที่ และความรับผิดชอบต่าง ๆ อันเป็นความสัมพันธ์ในทางทรัพย์สิน ในการจัดการสินส่วนตัวและสินสมรส รวมทั้งก่อให้เกิดสถานะในทางสังคมแก่ชายและหญิง อันเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสามีและภริยาในการอยู่กินฉันสามีภริยา ซึ่งสามีและภริยามีหน้าที่ที่จะต้องช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูซึ่งกันและกันด้วย

สำหรับหน้าที่ในการช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะสามีและภริยา จะมีฐานะร่ำรวยหรือมีฐานะยากจนก็ตาม สามีและภริยาก็ยังมีหน้าที่ที่จะต้องช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูซึ่งกันและกัน ไปตามความสามารถและฐานะของตน ตามที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1461 บัญญัติไว้ ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือในเรื่องของค่าอาหาร ค่ายารักษาโรค ค่าเครื่องนุ่งห่ม หรือค่าที่อยู่อาศัย ซึ่งเป็นพื้นฐานของปัจจัยสี่ของการดำรงชีพ และแม้ว่า สามีและภริยาจะต้องใช้ชีวิตห่างไกลกัน ซึ่งอาจจะเป็นเพราะด้วยภาระหน้าที่การงานก็ตาม สามีและภริยา

ก็ยังคงมีหน้าที่ช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูซึ่งกันและกันต่อไปด้วยเช่นกัน เนื่องจากกฎหมายของประเทศไทยได้รับรองสิทธิและหน้าที่ของสถานะความสัมพันธ์ระหว่างสามีและภรรยาไว้แล้ว

ในปัจจุบันพบว่า สังคมไทยมีสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปจากเดิม โดยพบว่า มีการแข่งขันทางเศรษฐกิจค่อนข้างสูง ขนาดครอบครัวมีการอยู่กันแบบครอบครัวเดี่ยวมากกว่าครอบครัวขนาดใหญ่ที่มีจำนวนสมาชิกหลายคน จึงทำให้สามีและภรรยาต้องแบกรับภาระการหาเลี้ยงครอบครัว และเกิดภาวะความเครียดสะสมจากการทำงานหนักที่เกินความพอดี อีกทั้งความอดทนอดกลั้นของผู้คนในสังคมปัจจุบันก็พบว่า มีน้อยลง ไม่เหมือนในสมัยก่อนที่ผู้คนในสังคมมีความอดทนอดกลั้นสูงด้วยสาเหตุดังกล่าว จึงเป็นเหตุให้ครอบครัวในสังคมไทย มีการหย่าร้างเป็นจำนวนมากขึ้นทุกปี โดยในแต่ละปีมีสถิติการหย่าร้างเพิ่มขึ้นปีละแสนคู่ ซึ่งมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง¹ จากการหย่าร้างดังกล่าวจึงส่งผลให้สถานะความเป็นสามีภรรยาหมดสิ้นไป ซึ่งรวมถึงหน้าที่ในการอุปการะเลี้ยงดูระหว่างสามีและภรรยาที่หมดสิ้นไปตามสถานะความเป็นสามีภรรยาด้วย

อย่างไรก็ตาม แม้ว่า หน้าที่ในการอุปการะเลี้ยงดูซึ่งกันและกันย่อมหมดสิ้นไป เพราะการหย่าขาดจากกัน แต่การที่ชายและหญิงที่หย่าร้างจากการเป็นสามีภรรยาไปแล้ว จะไปมีโอกาสไปเลือกชายหรือหญิงอื่นมาทำการสมรสกับคนใหม่ ย่อมมีโอกาสน้อยลง เนื่องจากยังคงมีกลุ่มบุคคลบางกลุ่มที่ต้องการสมรสกับบุคคลที่ยังไม่เคยผ่านการแต่งงานมาก่อน หรือหากชายหรือหญิง มีอายุมากขึ้นแล้ว โดยเฉพาะหญิง ด้วยอายุ และสภาพของสรีระร่างกาย หรือหน้าตา ย่อมเปลี่ยนแปลงไปไม่เหมือนตอนเป็นวัยรุ่น หรือตอนเป็นหนุ่มสาว ที่จะทำให้มีบุคคลอื่นมาพึงพอใจ ดังนั้น จึงเป็นเรื่องยากที่คู่หย่าจะไปทำการสมรสใหม่ อีกทั้งในบางกรณีจะพบว่า ในระหว่างการสมรส คู่สมรสฝ่ายหนึ่งอาจจะไม่ได้ประกอบอาชีพ เช่น ฝ่ายหญิงที่เป็นแม่บ้าน มักจะไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพ จะอยู่ได้ก็แต่โดยอาศัยการช่วยเหลือดูแลอุปการะเลี้ยงดูจากสามีเท่านั้น หากมีการหย่าเกิดขึ้นจึงเป็นการยากที่หญิง ซึ่งมีหน้าที่ดูแลบ้านเพียงอย่างเดียว จะไม่สามารถไปทำงานนอกบ้านได้ หรือสามารถไปทำงานได้ แต่ก็เกิดความยากลำบากในการไปประกอบอาชีพเลี้ยงดูตนเอง เนื่องจากไม่ได้ประกอบอาชีพมาก่อน และเมื่ออายุเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งไม่มีประสบการณ์การทำงาน การหางานทำก็จะยากมากขึ้นตามไปด้วย

กฎหมายของประเทศไทย จึงได้กำหนดข้อยกเว้นเกี่ยวกับหน้าที่ในการอุปการะเลี้ยงดูดังกล่าว โดยกำหนดให้คู่สมรสฝ่ายหนึ่งยังคงมีหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งต่อไป โดยให้ชำระเป็นเงินหรือทรัพย์สินอื่นหรือการอย่างอื่น ซึ่งเรียกว่า “ค่าเลี้ยงชีพ” ให้กับคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งภายหลังการสมรสสิ้นสุดลง จนกว่าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะถึงแก่ความตาย หรือ

¹ บริษัท บางกอก มีเดีย แอนด์ บรอดคาสติ้ง จำกัด (BMB). (ม.ป.ป.) สืบค้น 15 สิงหาคม 2558, จาก <http://www.pptvthailand.com/news/15205>.

จนกว่าคู่สมรสฝ่ายที่ได้รับค่าเลี้ยงชีพจะสมรสใหม่ และมีบุคคลอื่นมาทำหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูแทน หรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งให้เพิกถอนการจ่ายค่าเลี้ยงชีพ เนื่องจากพฤติการณ์ รายได้ หรือฐานะของ คู่สมรสฝ่ายที่มีหน้าที่จ่ายค่าเลี้ยงชีพ หรือของคู่สมรสฝ่ายที่ได้รับค่าเลี้ยงชีพเปลี่ยนแปลงไป

หน้าที่ในการจ่ายค่าเลี้ยงชีพดังกล่าวมีมาตั้งแต่ในสมัยที่มีการประกาศใช้ประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 พ.ศ. 2478 (บรรพ 5 เดิม) แล้ว ซึ่งหน้าที่ในการอุปการะเลี้ยงดู คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง กฎหมายของประเทศไทยในอดีตนั้นไม่ได้เรียกว่า “ค่าเลี้ยงชีพ” แต่เรียกว่า “ค่าอุปการะเลี้ยงดู” ต่อมาภายหลังเมื่อปี พ.ศ. 2519 จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไข โดยให้ใช้คำว่า “ค่าเลี้ยงชีพ” แทน ซึ่งได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขหลักเกณฑ์การจ่ายค่าเลี้ยงชีพเรื่อยมา จวบจนถึง มีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 พ.ศ. 2533 ซึ่งมีการใช้บังคับบทบัญญัติ ดังกล่าวเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

แม้ว่านับแต่อดีตจวบจนถึงมีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 พ.ศ. 2533 จะมีการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์การจ่ายค่าเลี้ยงชีพเรื่อยมา แต่แนวความคิด อันเป็นเจตนารมณ์ซึ่งอยู่เบื้องหลังของเรื่องค่าเลี้ยงชีพดังกล่าวที่ถือว่า เป็นการยึดขยายหน้าที่ อุปการะเลี้ยงดูระหว่างสามีและภริยาภายหลังจากการสมรสสิ้นสุดลง อันเป็นการคุ้มครอง เยี่ยวยา และบรรเทาความเดือดร้อน ให้กับคู่สมรสฝ่ายซึ่งได้รับความเดือดร้อน ในการดำรงชีพ หรือการ ประกอบอาชีพของตน โดยมุ่งหมายให้คู่สมรสฝ่ายซึ่งได้รับค่าเลี้ยงชีพ ได้รับความช่วยเหลือดูแลใน การเลี้ยงชีพตนเองภายหลังที่การสมรสสิ้นสุดลง และมุ่งหมายให้คู่สมรสฝ่ายซึ่งมีหน้าที่จ่ายค่าเลี้ยงชีพ ไม่ได้รับภาระในการจ่ายค่าเลี้ยงชีพมากเกินไป ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งจะเห็นได้จาก บทบัญญัติในเรื่องค่าเลี้ยงชีพไม่ว่าในสมัยที่มีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 พ.ศ. 2478 (บรรพ 5 เดิม) และในสมัยที่มีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 พ.ศ. 2519 และในสมัยที่มีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 พ.ศ. 2533 ซึ่งมีการใช้บังคับอยู่จนถึงทุกวันนี้ ได้กำหนดให้ศาลต้องพิจารณากำหนดค่าเลี้ยงชีพ โดย คำนึงถึงความสามารถของผู้ให้ค่าเลี้ยงชีพ และฐานะของผู้รับค่าเลี้ยงชีพเป็นสำคัญ

ดังนั้น การจ่ายค่าเลี้ยงชีพ จึงต้องคำนึงถึงเจตนารมณ์ของการจ่ายค่าเลี้ยงชีพดังกล่าว โดยจะต้องเป็นไปเพื่อคุ้มครอง เยี่ยวยา และบรรเทาความเดือดร้อน ให้กับคู่สมรสที่ได้รับความ เดือดร้อน ในการดำรงชีพ หรือการประกอบอาชีพของตน ภายหลังที่การสมรสสิ้นสุดลง อันเป็น การคุ้มครองคู่สมรสฝ่ายที่รับค่าเลี้ยงชีพ ให้ได้รับค่าเลี้ยงชีพ และการกำหนดจำนวนค่าเลี้ยงชีพ ก็จะต้องเป็นไปเพื่อคุ้มครองคู่สมรสฝ่ายที่มีหน้าที่จ่ายค่าเลี้ยงชีพ โดยไม่ให้คู่สมรสฝ่ายที่มีหน้าที่ จ่ายค่าเลี้ยงชีพ ได้รับความเดือดร้อนมากเกินไปจนสมควรเป็นสำคัญ

แต่จากการศึกษาบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เกี่ยวกับเรื่องค่าเลี้ยงชีพ ในปัจจุบัน จะพบว่า บทบัญญัตินี้ดังกล่าวมีการกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายค่าเลี้ยงชีพ และการเปลี่ยนแปลงค่าเลี้ยงชีพ ซึ่งยังไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์หลักของการจ่ายค่าเลี้ยงชีพที่มีความมุ่งหมาย เพื่อเยียวยา และบรรเทาความเดือดร้อน ให้กับคู่สมรสฝ่ายซึ่งได้รับความเดือดร้อน ในการดำรงชีพ หรือการประกอบอาชีพของตน เนื่องมาจากการสมรสสิ้นสุดลง อันเป็นการคุ้มครอง คู่สมรสฝ่ายซึ่งได้รับความเดือดร้อน ให้ได้รับความเลี้ยงชีพ และคุ้มครองคู่สมรสฝ่ายซึ่งมีหน้าที่จ่ายค่าเลี้ยงชีพ โดยไม่ให้เป็นการแก่คู่สมรสฝ่ายซึ่งมีหน้าที่จ่ายค่าเลี้ยงชีพอย่างแท้จริง ซึ่งจากการศึกษาพบว่า มีปัญหาอยู่ 6 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 ปัญหาความหมายของคำว่า ค่าเลี้ยงชีพ ซึ่งมีความไม่ชัดเจน และเกิดความสับสนว่า แท้จริงแล้ว ค่าเลี้ยงชีพ เป็นค่าอุปการะเลี้ยงดูซึ่งคู่สมรสฝ่ายหนึ่งมีหน้าที่ดูแลช่วยเหลือ อุปการะเลี้ยงดูคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งหรือไม่ หรือเป็นค่าเลี้ยงชีพซึ่งมีขึ้นเพื่อให้คู่สมรสฝ่ายซึ่งเป็นฝ่ายผิดชดใช้ความเสียหายอันเนื่องมาจากการสิ้นสุดการสมรสเท่านั้น

ประการที่ 2 ปัญหาหลักเกณฑ์การจ่ายค่าเลี้ยงชีพในกรณีที่การสมรสสิ้นสุดลง เนื่องจากการหย่าโดยความยินยอมของคู่สมรส ซึ่งคู่สมรสมีสิทธิที่จะกำหนดค่าเลี้ยงชีพเป็นจำนวนเท่าใดก็ได้ โดยไม่ได้คำนึงถึงว่า จำนวนค่าเลี้ยงชีพจะมีความเหมาะสมกับความสามารถของผู้ให้ค่าเลี้ยงชีพและฐานะของผู้รับค่าเลี้ยงชีพหรือไม่ และไม่ได้คำนึงว่า การกำหนดจำนวนค่าเลี้ยงชีพเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง เยียวยา และบรรเทาความเดือดร้อน ให้กับคู่สมรสฝ่ายซึ่งได้รับความเดือดร้อนในการดำรงชีพ หรือการประกอบอาชีพของตน ภายหลังจากการสมรสสิ้นสุดลงหรือไม่ และเกิดปัญหาในเรื่องความแตกต่างกับหลักเกณฑ์การกำหนดค่าเลี้ยงชีพ ซึ่งศาลพิพากษาให้คู่หย่าชำระแก่กัน รวมทั้งเกิดปัญหาในกรณีที่มิใช่อาศัยช่องว่างดังกล่าว กำหนดจำนวนค่าเลี้ยงชีพให้มีจำนวนน้อยกว่าที่ควรจะเป็น ซึ่งไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์หลักของการจ่ายค่าเลี้ยงชีพ อีกทั้งเกิดปัญหาอีกว่า ผู้ให้ค่าเลี้ยงชีพหรือผู้รับค่าเลี้ยงชีพจะสามารถร้องขอต่อศาล เพื่อให้ศาลสั่งแก้ไขจำนวนค่าเลี้ยงชีพในภายหลังได้หรือไม่

ประการที่ 3 ปัญหาหลักเกณฑ์การจ่ายค่าเลี้ยงชีพในกรณีที่การสมรสสิ้นสุดลง เนื่องจากมีเหตุฟ้องหย่าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1516 ซึ่งคู่สมรสฝ่ายที่มีสภาพร่างกายที่ไม่อาจร่วมประเวณีได้ตลอดกาล เช่น การเป็นอัมพาตลำตัวช่วงล่าง ซึ่งเป็นเหตุฟ้องหย่าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1516 ไม่มีสิทธิได้รับค่าเลี้ยงชีพ ทั้งที่คู่สมรสฝ่ายซึ่งมีสภาพร่างกายที่ไม่อาจร่วมประเวณีได้ตลอดกาลดังกล่าวได้รับความเดือดร้อน ในการดำรงชีพ หรือการประกอบอาชีพของตน ภายหลังจากการสมรสสิ้นสุดลงเหมือนดังเช่นกรณีที่ คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งวิกลจริต หรือเป็นโรคติดต่อยาแรง

ประการที่ 4 ปัญหาหลักเกณฑ์การจ่ายค่าเลี้ยงชีพในกรณีที่มีการสมรสสิ้นสุดลง เนื่องจากมีเหตุฟ้องหย่าในกรณีที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งวิกลจริต ซึ่งคู่สมรสฝ่ายที่วิกลจริต ไม่สามารถหาทางต่อสู้คดี โดยดำเนินการฟ้องแย้ง เพื่อขอให้ศาลพิพากษาให้ตนได้รับค่าเลี้ยงชีพได้ จึงทำให้คู่สมรสฝ่ายซึ่งวิกลจริต ต้องเสียสิทธิในการได้รับค่าเลี้ยงชีพ ทั้งที่เจตนารมณ์ของกฎหมายนั้น ได้มุ่งหมายให้ความคุ้มครองแก่คู่สมรสฝ่ายซึ่งวิกลจริตอยู่แล้วว่า มีสิทธิได้รับค่าเลี้ยงชีพ เมื่อมีการหย่าขาดจากกัน

ประการที่ 5 ปัญหาหลักเกณฑ์การจ่ายค่าเลี้ยงชีพ เกี่ยวกับวิธีการชำระค่าเลี้ยงชีพ ซึ่งศาลไม่สามารถกำหนดวิธีการชำระค่าเลี้ยงชีพให้เป็นอย่างอื่นได้ แม้จะเห็นว่า วิธีการชำระค่าเลี้ยงชีพที่คู่สมรสฝ่ายซึ่งมีหน้าที่จ่ายค่าเลี้ยงชีพ และคู่สมรสฝ่ายซึ่งได้รับค่าเลี้ยงชีพตกลงกัน ไม่เหมาะสมกับความสามารถของคู่สมรสฝ่ายซึ่งมีหน้าที่จ่ายค่าเลี้ยงชีพ และฐานะของคู่สมรสฝ่ายซึ่งได้รับค่าเลี้ยงชีพ ซึ่งไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายประเทศไทยที่มีขึ้น โดยต้องคำนึงถึงความสามารถของคู่สมรสฝ่ายซึ่งมีหน้าที่จ่ายค่าเลี้ยงชีพ และฐานะของคู่สมรสฝ่ายซึ่งได้รับค่าเลี้ยงชีพเป็นสำคัญ จึงทำให้เกิดปัญหาว่า คู่สมรสทั้งสองฝ่ายกำหนดวิธีการชำระค่าเลี้ยงชีพ ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายของประเทศไทยดังกล่าว ทำให้คู่สมรสฝ่ายซึ่งมีหน้าที่จ่ายค่าเลี้ยงชีพ กำหนดวิธีการจ่ายค่าเลี้ยงชีพ เป็นเงินเป็นครั้งคราวตามกำหนดนัด โดยมีเจตนาแต่แรกที่จะผัดผ่อนไม่จ่ายค่าเลี้ยงชีพในอนาคต โดยที่คู่สมรสฝ่ายซึ่งได้รับค่าเลี้ยงชีพรู้ไม่เท่าทันในเจตนาดังกล่าว จึงทำให้มีการผัดผ่อนไม่ชำระค่าเลี้ยงชีพ และต้องมีการขอลงหมายบังคับคดี และดำเนินการบังคับคดี ซึ่งมีวิธีการและขั้นตอนที่ยุ่งยาก

ประการที่ 6 ปัญหาหลักเกณฑ์การเปลี่ยนแปลงการจ่ายค่าเลี้ยงชีพ ซึ่งในบางกรณี คู่สมรสฝ่ายซึ่งได้รับค่าเลี้ยงชีพบางรายใช้สิทธิไม่สุจริต ไม่ขวนขวายในการประกอบอาชีพ หรือทำให้ตนเองมีฐานะยากจนลง เพื่อที่ตนเองจะได้มีสิทธิได้รับค่าเลี้ยงชีพต่อไป ทั้งที่ ตนเองสามารถเปลี่ยนแปลงฐานะของตนเองให้ดีขึ้นได้กว่าเดิม โดยสามารถประกอบอาชีพหาเลี้ยงตนเองได้ จึงเป็นเหตุให้คู่สมรสฝ่ายซึ่งมีหน้าที่จ่ายค่าเลี้ยงชีพ จะต้องทำหน้าที่จ่ายค่าเลี้ยงชีพต่อไป อันเป็นภาระแก่คู่สมรสฝ่ายซึ่งมีหน้าที่จ่ายค่าเลี้ยงชีพมากเกินไปจนเกินสมควร

จากปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ได้กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายค่าเลี้ยงชีพ และการเปลี่ยนแปลงค่าเลี้ยงชีพ ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์หลักของการจ่ายค่าเลี้ยงชีพที่มีความมุ่งหมาย เพื่อเยียวยาและบรรเทาความเดือดร้อนให้กับคู่สมรสฝ่ายซึ่งได้รับความเดือดร้อน ในการดำรงชีพ หรือการประกอบอาชีพของตน เนื่องมาจากการสมรสสิ้นสุดลง อันเป็นการคุ้มครองคู่สมรสฝ่ายซึ่งได้รับค่าเลี้ยงชีพ ให้ได้รับค่าเลี้ยงชีพ และที่มีความมุ่งหมายอันเป็นการคุ้มครองให้คู่สมรสฝ่าย

ซึ่งมีหน้าที่จ่ายค่าเลี้ยงชีพ ไม่ต้องรับภาระในการจ่ายค่าเลี้ยงชีพมากเกินไปจนสมควร จากปัญหาดังกล่าว จึงเห็นสมควรที่จะต้องมีการศึกษาหลักเกณฑ์การจ่ายค่าเลี้ยงชีพ และการเปลี่ยนแปลงค่าเลี้ยงชีพ และหาแนวทางแก้ไขปัญหาในเรื่องดังกล่าวต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี วิวัฒนาการและความเป็นมาเกี่ยวกับค่าเลี้ยงชีพ
2. เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์การจ่ายค่าเลี้ยงชีพภายหลังการสมรสสิ้นสุดลงตามกฎหมายของประเทศไทย และกฎหมายของต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาปัญหาและวิเคราะห์ปัญหาหลักเกณฑ์การจ่ายค่าเลี้ยงชีพ และการเปลี่ยนแปลงค่าเลี้ยงชีพภายหลังการสมรสสิ้นสุดลง
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปรับปรุงปัญหาการจ่ายค่าเลี้ยงชีพ และการเปลี่ยนแปลงค่าเลี้ยงชีพ

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

การที่กฎหมายของประเทศไทยกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายค่าเลี้ยงชีพ และการเปลี่ยนแปลงค่าเลี้ยงชีพภายหลังการสมรสสิ้นสุดลง ยังคงมีช่องว่าง ซึ่งไม่ปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของการจ่ายค่าเลี้ยงชีพที่มีขึ้นเพื่อเยียวยา และบรรเทาความเดือดร้อนให้กับคู่สมรสซึ่งได้รับความเดือดร้อน ในการดำรงชีพ หรือการประกอบอาชีพของตน เนื่องมาจากการสมรสสิ้นสุดลง อันเป็นการคุ้มครองคู่สมรสฝ่ายซึ่งได้รับค่าเลี้ยงชีพ ให้ได้รับค่าเลี้ยงชีพ และคุ้มครองคู่สมรสฝ่ายซึ่งมีหน้าที่จ่ายค่าเลี้ยงชีพ โดยไม่ให้เป็นภาระแก่คู่สมรสฝ่ายซึ่งมีหน้าที่จ่ายค่าเลี้ยงชีพเกินควร ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงและแก้ไขเงื่อนไข หลักเกณฑ์การจ่ายค่าเลี้ยงชีพ และการเปลี่ยนแปลงค่าเลี้ยงชีพตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพื่อให้สอดคล้อง และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของการจ่ายค่าเลี้ยงชีพดังกล่าว และเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ให้ค่าเลี้ยงชีพ และผู้รับค่าเลี้ยงชีพทั้งสองฝ่าย โดยไม่ต้องเป็นภาระแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมากเกินไป

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตของการศึกษาเรื่องนี้เป็น การจ่ายค่าเลี้ยงชีพ และการเปลี่ยนแปลงค่าเลี้ยงชีพ โดยศึกษาแนวความคิดทางทฤษฎี วิวัฒนาการ ความเป็นมา และหลักเกณฑ์การจ่ายค่าเลี้ยงชีพ และการเปลี่ยนแปลงค่าเลี้ยงชีพตามกฎหมายของประเทศไทย และกฎหมายของต่างประเทศ

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาค้นคว้าและวิจัยในเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษา ค้นคว้า วิจัยจากตำรา หนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ รายงานวิจัย วารสารวิชาการ รวมทั้งหลักกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และหลักกฎหมายต่างประเทศ ตลอดจนข้อมูล ทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Data) ในเว็บไซต์ต่าง ๆ อีกทั้งได้ ทำการวิจัยภาคสนาม (Field Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) บุคคลซึ่ง เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้พิพากษา เจ้าหน้าที่ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง เจ้าหน้าที่ศาลเยาวชนและ ครอบครัวจังหวัดนนทบุรี และทนายความ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบแนวคิด ทฤษฎี วิวัฒนาการและความเป็นมาเกี่ยวกับค่าเลี้ยงชีพ
2. เพื่อให้ทราบหลักเกณฑ์การจ่ายค่าเลี้ยงชีพตามกฎหมายของประเทศไทย และกฎหมายของ ต่างประเทศ
3. เพื่อให้ทราบปัญหาการจ่ายค่าเลี้ยงชีพ และการเพิกถอน ลด เพิ่ม หรือกลับให้ค่าเลี้ยงชีพ
4. ทำให้ทราบข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางการแก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์การจ่าย ค่าเลี้ยงชีพ และการเปลี่ยนแปลงค่าเลี้ยงชีพตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์